

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

"שופטים ושוטרים תתן לך" (טז, יח)

"תתן לך - ולא לעובדי כוכבים ומזלות" (תנחומא שופטים ה'). משלחת של משכילים הגיעה לפני הגאון רבי שלמה זלמן ליפשיץ מוורשה, בעל ה'חמדת שלמה', בניסיון להשפיע עליו שייתן הסכמה לייסד בוורשה "סמינר לרבנים" בפיקוח הממשלה. באותה עת שהה בביתו של ה'חמדת שלמה', מחותנו, הגאון רבי לייבל לנדא, שכהן כרב בווישגורד. מכיון שהיה רבי לייבל חכימא דיהודאי ומצטיין במענה לשון, ביקש ממנו ה'חמדת שלמה' שישב להם על טענתם.

"בתחילת מסכת עבודה זרה (ב:); אמרו חז"ל שלעתיד לבוא יבואו אומות העולם ויבקשו שכר", השיב רבי לייבל, "הם יטענו כי הם הקימו כל מיני דברים בעולם הזה עבור בני ישראל, לכן עליהם לקבל חלק בעולם הבא.

אלא שיש להבין, תהה רבי לייבל בפני המשכילים, "מדוע בדברים שמפרטים הגויים את הגשרים והמרחצאות שתיקנו, לא הזכירו לפני הקב"ה את ה"סמינר לרבנים" שהעמידו לעם ישראל וממנו יצאו רבנים עבור העם היהודי?!"

קורת הרוח שהתפשטה על פני המשכילים למשמע השאלה, נמוגה ברגע הבא עם שמיעת התירוץ: "כשרואים את ה"רבנים" שיוצאים מסמינר כזה", הטעים רבי לייבל, "מבינים שלעתיד לבוא אפילו הגויים יתביישו להזכיר אותו..."

(במחשבה תחילה)

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך"

(טז, יח)

לשם מה נכתבה המלה "לך"? הרי לכאורה די היה לכתוב "שופטים ושוטרים תתן בכל שעריך". הדבר יובן על פי מעשה שהיה ברב גדול, שנקרא לכהן כרב בעיר חשובה.

חלפו כמה ימים מיום שהגיע הרב לעיר, ובפתח ביתו נצב עני הדורש לתבוע את ראש הקהל לדין תורה.

נעתר לו הרב, ושלח את שמשו לקרוא לראש הקהל להתייצב לפניו לדין.

באופן לא מפתיע סרב ראש הקהל העשיר לדרישת הרב, ואף דחה את דבריו בחוצפה: "כיצד מעז הרב הזה לבזות אותי כך, ולא לצני להצטדק בפני עני בזוי?! וכי שכח שאני עמדותי בראש הועדה שהחליטה למנותו פה לרב?! כשחיוך מזלזל על שפתי, פנה ראש הקהל לשמש והוסיף בקול יהיר: "מסור לרב, שבעירנו יודעים הרבנים שעליהם לכבד את חשובי הקהל, אחרת יסולקו ממשרתם!"

הרב לא נרתע מהדברים, ופקד על שמשו להתרות בראש הקהל, שאם לא יציית לדבריו יטיל עליו חרם.

לא חלפה שעה קלה, ולמול פני הרב ניצב ראש הקהל, מלווה בחבר נכבדי העיר.

"מזל טוב, רבינו!" - פנו אל הרב בפנים קורנות - "היום נוכחנו לראות שראוי אתה להיות רב, מאחר ואינך נושא פני איש. כל התביעה לא הייתה כי אם נסיון שערכנו לרב".

מתוך כך ניתן להבין את כוונת התורה במילה "לך". "שופטים ושוטרים תתן לך" - לעצמך, שידונו גם אותך עצמך, אזהרה לממנים את הדיינים לבחור בדיין שלא ירתע מלדון גם אותם עצמם - את אלו שמינו אותם, אם כאלו יהיו השופטים, ממילא יתקיים גם המשך

הפסוק: "ושפטו את העם משפט צדק". (אזנים לתורה)

"לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה'

אלקיך אשר תעשה לך" (טז, כא)

אזהרה לנוטע אילן ולבונה בית בהר הבית. (רש"י)

אך הגמרא במסכת סנהדרין (ז ע"ב) אומרת: "אמר ריש לקיש: כל המעמיד דיין שאינו הגון, כאילו נוטע אשרה בישראל, שנאמר "שופטים ושוטרים תתן לך" וסמיך ליה "לא תטע לך אשרה כל עץ".

שאל הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע - לכאורה, מה הדמיון בין אשרה לדיין?

אלא ביאר: כשאדם לוקח כסף והופך אותו לעבודה זרה - זה ודאי מאוס. אבל עץ - לא

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

בחזקה בידי מספר שודדים אכזריים. הסוחרים, מחסידיו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק וייס, בעל ה'חקל יצחק', מספינקא - נכנסו אל רבם ושחו בפניו את שברונם. כל כספם היה באותו צרור ועמלם ירד לטמיון. "גשו נא לתחנת המשטרה ודווחו על השוד", הורה הרבי והוסיף, "בקשו מהם שיפרסמו בעיתון מודעה בולטת שסכום של עשרים אלף זלוטי נשדד, מי שיביא לתפיסת השודדים יבוא על שכרו".

"אבל רבי", מחו שניהם ביחד, "היו אלו רק עשרת אלפים זלוטי". הרבי הנהן בשלווה. יודע הוא את העובדות לאשורן ובכל זאת הוא מבקש שידווחו על סכום כפול.

אם הרבי מתעקש, כנראה שיודע הוא מה שאנחנו לא יודעים, הרהרו השניים. הם פנו לתחנת המשטרה ובלב הולם קיימו את דברי רבם: עשרים אלף זלוטי נגנבו מהם. נא לפרסם מודעה בולטת. למחרת בבוקר פורסמה המודעה ושני הסוחרים התבוננו בה בתהייה. מה תעזור המודעה? ונניח וייתפסו השודדים, הלא אנחנו נואשם בכך שדיווחנו דיווח כוזב בתלונתנו.

לא הספיקו השניים להתבוסס יתר על המידה במחשבות וכבר הגיע לכל אחד מהם רץ מהיר - קוראים להם בדחיפות לתחנה. כאשר הגיעו השניים בהולים ומבוהלים, התיישבו מולם קצין חמור סבר שהראה להם את ארנקם. למראה פניהם שהוארו, שאל הקצין בחומרה כמה כסף נגנב מהם.

הסוחרים השיבו את האמת: עשרת אלפים זלוטי. לשאלת הקצין מדוע שינו בתלונתם ודיווחו על סכום כפול, הפנו הסוחרים אצבע "מאשימה" לעבר ה'חקל יצחק' מספינקא. התנצלו שהוא זה שפקד עליהם לומר כך.

השוטר הרהר רגע וחייך מלוא פיו. "רבי חכם יש לכם! לפני שעה קלה נקראנו בדחיפות לפאתי העיר, כנופיית שודדים התקוטטו זה עם זה עד זוב דם. אסרנו את כולם ומצאנו במאורתם שלל רב.

"הרבי החכם שלכם הבין שאם השניים ששדדו אתכם חזרו לכנופיה עם עשרת אלפי זלוטי, אבל בעיתון יהיה כתוב שנשדדו עשרים אלף - תפרוץ

יודעים שהוא שייך לעבודה זרה. יש לו גזע, ענפים ועלים בדיוק כמו לעץ שאינו עובד עבודה זרה. כך הוא גם דיין שאינו הגון: הוא לבוש בגדים מכובדים כמו כולם, יש לו זקן לבן כמו כולם, ואף אחד לא יודע שאינו הגון... (פנינים)

"כי יפלא ממך דבר למשפט בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך" (יז, ח)

במדרש איכה מובא דין ודברים נוקב בין מלאכי השרת להקב"ה. המלאכים שואלים את ה' כיצד הוא עובר על מה שכתב בתורתו, שהרי הוא ציווה בתורה על כיסוי הדם של עוף או חיה טהורים ואילו בזמן חורבן בית המקדש דמם של ישראל נשפך כמים ללא כיסוי. כמו כן הם שואלים כיצד עובר הקב"ה על הציווי של 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', כאשר בני ישראל בזמן החורבן נשחטים אבות על בנים באותו יום?

זאת ועוד, כאשר הכהן מגיע לראות נגע בבית, הוא מצווה להוציא את הכלים מן הבית כדי שהם לא ייטמאו כאשר יוכרוז שהבית טמא, ואילו בבית המקדש נאמר 'וישרפו בית האלוקים וכל מחמדיה להשחית'. דהיינו בית המקדש נשרף עם כל תכולתו.

רבנו יצחק לוריא, האר"י הקדוש, מביא את המדרש הזה ומסמך אותו לפסוק בפרשתנו. "כי יפלא ממך דבר למשפט", כאשר הבורא מביא 'משפט' ודינים קשים לעולם, אינך מבין את ההבדל "בין דם לדם (דמם של ישראל), בין דין לדין (אותו ואת בנו) ובין נגע לנגע (נגעי בתים)".

ובכן, כשהאר"י הקדוש מתכוון להסביר לנו למה מתרחשים אסונות, הוא גם יודע דבר או שניים בסודות וסתרי התורה.

לפני שנגיע לתשובה המצמררת שלו, תקראו בבקשה את הסיפור היהודי הבא: שני סוחרים נשדדו כאשר חזרו מעסקיהם ביריד, ארנקם ובו עשרת אלפים זלוטי נלקח

אָמַר רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִין, אִמְרָה יְדוּעָה: הַהֶבְדֵּל בֵּין שְׁתֵּי הַמְשַׁפְּחוֹת הָיָה בְּאִפְּן שָׁבוּ הַגִּיב הָאָבָא בְּאִשְׁרָ קָבַל שׁוֹב אֶת מִכְתָּב הַפְּטוּרִין. הָאָבָא בְּמִשְׁפַּחַה הָרְאשׁוֹנָה הָיָה חוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אִסְף אֶת כָּל הַיְלָדִים לְסֵלוֹן וּמְכָרִיו בְּאִשְׁרָ: אֲשֶׁרִינוּ שְׁזָכִינוּ לְקַיֵּם אֶת רְצוֹן הַשֵּׁם! מִכְתָּב הַפְּטוּרִין הָיָה הוֹפֵךְ לְתַעֲדוּת גְּבוּרָה, הָאָבָא הָיָה מְשַׁדֵּר לִילְדָיו שְׁוֹתֵר בְּשִׁבִיל הַשֵּׁבֶת הִיא זְכוּת!

וְהַיְלָדִים כְּמוֹכֵן הֵבִינוּ - שֶׁהִיָּהוּת הִיא מְשֻׁהוּ טוֹב, מְשֻׁהוּ שְׁשׁוּהוּ לְהַקְרִיב עֲבוּרוֹ... אָבַל בְּמִשְׁפַּחַה הַשְּׁנִיָּה? כְּאִשְׁרָ הָיָה בְּאִ מִכְתָּב הַפְּטוּרִין, הָיָה מְכָרֵוּ יוֹם אָבַל, הָאָבָא הָיָה נֶאֱנַח בְּעֵצָב, וּמִפְטִיר מִתַּחַת לְשִׁפְם: אִזּוּ שׁוֹב וְתִרְנוּ בְּשִׁבִיל הַשֵּׁבֶת, הַשֵּׁם לֹא רוּצָה שְׁנַעֲבֹד? אִזּוּ לֹא... וְהֶאֱנַחָה הִיָּתָה שׁוֹבֶרֶת אֶת כָּל בְּנֵי הַמְשַׁפְּחוֹה... אָמְרוּ הַיְלָדִים לְעֵצְמָם: אָבָא, נַעֲבֹאךָ, סָבַל מִהִיָּהוּת. אֲנַחְנוּ - כְּבָר לֹא נִסְבַּל יוֹתֵר... כֶּף הַסְּבִיר רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִין אֶת הַהֶבְדֵּל בְּתוֹצְאוֹת הַשְּׁוֹנוֹת.

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

"לא תוכל לתת עליך איש נכרי" (יז, טו)

כיצד יעלה על הדעת למנות איש נכרי למלך על ישראל?
אלא שכשיש מחלוקת, גם זה אפשרי.
כל צד רוצה שהגוי ייבחר, ובלבד שלא ייבחר המועמד של הצד
שכנגד.

(רבי יחזקאל משינווא)

"וכסף וזהב לא ירבה לו" (יז, יז)

הצדיק רבי שלום שבדרון, היה ידוע בדרשותיו הנפלאות,
שעוררו רבים לעבודת ה'.

לאורך כל חייו סרב ר' שלום
לקבל תשלום על דרשותיו,
אף בזמנים קשים שבהם לא
הייתה הפרטה מצויה
בכיסו.

באחת השבתות התארח ר'
שלום בקרית גת בבית חתנו
ובתו.

במהלך השבת השמיע ר'
שלום שבע דרשות.

אחד מתושבי המקום נגש
לחתנו של ר' שלום ושאל
אותו בשקט: "אמור לי, כמה
משלמים לחותנך על
דרשותיו?"

"משלמים? מה פתאום?!"
ענה החתן.

האיש לא האמין למשמע
אזניו: "אדם בגילו הדורש
שבע דרשות ביום איננו
מקבל תשלום? לא יתכן!"

חילופי הדברים נודעו לר'
שלום, הוא לא הגיב, רק חייך
לעצמו חיוך שנון.

ביום ראשון עדיין שהה ר'

שלום בקרית גת והתפלל שחרית בבית הכנסת המקומי, שבו
דרש בשבת. לאחר התפלה התקיים מדי יום שיעור בדף היומי.

ר' שלום שם לב שמספר הנוכחים בשיעור היה פי כמה מהרגיל,
וגם אנשים שמעולם לא נשאו לשיעור, ישבו ליד הגמרא.

"מה יום מיוחד?" שאל ר' שלום את אחד מהמשתתפים
החדשים.

ענה האיש: "לאחר ששמעתי כזו דרשה אתמול, איך אפשר
שלא לקבוע עתים לתורה?"

עיניו של ר' שלום האדימו, והוא
פנה לחתנו בהתרגשות:

"הנה! זו המשכורת שלי!"
(קול חוצב)

מהומה רבתי בין השודדים וחבריהם יתבעו מהם להשיב עשרת
אלפים נוספים - שאף פעם לא היו קיימים - לחלוקה
משותפת..."

ומהי הסיבה לדינים והנגעים שבאים לעולם? לפי האר"י הקדוש
זה בכלל לא קשור לסודות. זה פשוט בפסוק. מצמרר ממש.
שימו לב לפסוק המלא: "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם
לדם, בין דין לדין ובין נגע לנגע - דברי ריבות בשעריך".

המריבות, המחלוקות, הסכסוכים הם אלו שאחראיים לכל הרע
הזה. ממש כפי שחבורת השודדים הפסידה הכל בשל מריבה
אחת.

הכל תלוי בידינו... וכלשון תלמידי
האר"י בשם רבם: "ועל ידי
התורה יתאחדו ויתווך ביניהם
השלום..."

(במחשבה תחילה)

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)

במסכת שבת (סא ע"א)
מסבירים חז"ל, שיש
חשיבות לימין שננתה בו
תורה, שנאמר: "מימינו אש
דת למו" (דברים לג) ויש
חשיבות גם לשמאל - על יד
שמאל מניחים תפילין, וירא
שמים יוצא ידי שניהם, ובזמן
שנועל את נעליו, נועל קודם
כל את ימין, אך קושר קודם
את שמאל, וכך נותן חשיבות
גם לימין וגם לשמאל. ומי
שהוא ירא שמים מקפיד על
סדר זה.

ואם יבוא אדם וייאמר: הרי
גם רגל ימין וגם שמאל הם

שייכים לגופי, והם ודאי לא יקפידו עלי אם אקדים אחד לשני,
ומדוע סדר הקשירה קשור ליראת שמים? ומה נפקא מינה מה
אקשור קודם?

לכן אמרה התורה: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך" - עשה כל
מה שאומרים לך החכמים, גם כאשר מדובר על "ימין ושמאל" -
שהם איברים שלך, משום שבכל דבריהם של החכמים טמונים
דברים נסתרים, ויש לקיימם גם
אם איננו מבינים.

את הצווי הזה מקיים
בשלמות מי שהוא ירא שמים
אמיתי.

(ישמח משה)

אָבֵל הָאֵמֶת הַיָּא אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים בְּפָנֵי הַמִּבְחָן הַזֶּה
פְּעָמִים רַבּוֹת בְּעֶצְמָנוּ...
הַטִּיּוֹל הַתְּפֹסֵס, הַשְּׂדוּךְ יָרֵד מֵהַפָּרֶק, פְּטָרָה
מֵהָעֲבוּדָה, הַשְּׂכָן הַרְחִיב בְּלִי רְשׁוֹת, קִבְּלָתָּ קֶנֶס...
כְּשֵׁאתָה חוֹזֵר לְבֵיתְךָ, מָה אַתָּה אוֹמֵר? מָה אַתָּה
מְשַׁדֵּר לְיִלְדֵיךָ שְׁלָךְ?
יִשְׁנֵם אֲנָשִׁים שְׁעוֹשִׂים פְּרִצוֹף שֶׁל 'קְדוּשׁ מְעֵנָה'. הֵם
חֲלִילָה לֹא חוֹשְׁבִים שְׂזָה לֹא מְשָׁמִים, בְּרוּר, הֵם
מְאֵמִינִים שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ! אָבֵל נוֹ, טוֹב, מָה
לְעִשׂוֹת, אוֹף, לֹא רוֹצֵה - לֹא צְרִיךְ.
אִם אֲנַחְנוּ בּוֹחֲרִים לְהִסְתַּבֵּב מִמְרָמְרִים, אָנוּ
מְשַׁפִּיעִים אֶת הַמְרָמוֹר הַזֶּה לְכֹל הַמְשַׁפָּחָה,
מְפִיצִים אֲנֵרְגִיָּה שְׁלִילִית בְּכֹל הַבַּיִת, וְהַיְלָדִים קוֹנִים
אֶת זֶה בְּמִזְמָן, הֵם מְבִינִים שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים רְעִים
בְּעוֹלָם, וְאוֹף, וְמָה לְעִשׂוֹת...
יְלָדִים הַגְּדֻלִּים בְּאוֹיְרָה כְּזוֹ, כִּיצַד תִּרְצֶה שְׂיִתְחַנְכוּ
לְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׁם וְאֶת קְרִבְתּוֹ?.....

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

קוויטל (פתקא) ופדיון! והסביר לו ה"בית ישראל": "כשיהודי מגיע אל הרבי ומספר לו על צרה ומועקה שיש לו, הרבי רואה הכל, ויודע שבשמים מתכוונים לטובתו, אז לכן נותנים פדיון - כסף לרבי, בכדי שיהיה בחינה של שוחד, והשוחד יעזור עיני חכמים, והרבי לא רואה הכל וממתיק את הדין על אותו יהודי... (פנינים)

"שום תשים עליך מלך" (יט, טו)

"תשים עליך" - על עצמך.
"מלך" - שתהיה שולט על רוחך, על מעשיך והתנהגותך.
(רבי ישעיה מרופשיץ)

"שום תשים עליך מלך" (יט, טו)

"שתהא אימתו עליך" (סנהדרין כב).

כשם שהמלך אינו מפחד מפני אדם אלא מפני מלך מלכי המלכים, כך תהא אימה זו עליך, שלא תתיירא משום אדם אלא מהקב"ה.
(רבי צבי מרימנוב)

"והייתה עמו וקרא בה כל ימי חייו" (יט, יט)

בספר תורה יקרא המלך את כל קורות חייו. על המלך לקחת הכול מן התורה.
(חתם סופר)

"לא תשחית את עצה"

כי ממנו תאכל" (כ, יט)

דרכם של אנשי מלחמה, כשאינם בטוחים בנצחונם בקרב, ולא יודעים אם יצליחו לכבוש את עיר האוייב, הרי הם כורתים עצים ומשחיתים את כל אשר בדרכם, כדי להזיק לבני העיר. מאידך גיסא, הלוחמים הבטוחים שיצליחו לכבוש את העיר ולהתיישב בה, לא יחפצו להשחית את עצה ולהחריב את העיר, הן לעצמם יזיקו בכך, שהרי בסופו של דבר הם אלו שעתידיים לשבת בעיר ולאכול מפירותיה.
זהו מה שאמרה התורה: "לא תשחית את עצה". ומדוע? כי ממנו תאכל", מובטח לך מראש שתנצח את אויבך ותכבוש את ארצם, וממילא תזכה גם לאכול מפירותיהם, ועל כן אל תשחית את עצה, למען לא תזיק לעצמך.
(ספורנו)

"למען ילמד ליראה את ה' אלוקיו" (יז, יט)

כל אדם, על-פי שורש נשמתו, יש לו השגה משלו באלוקות, ולפי השגתו זו צריכה להיות מידת היראה שלו. אל לו לחקות את ראתו של צדיק אחר.

(עיטורי תורה)

"לבלתי רום לבנו מאחיו" (יז, כ)

רבי יוסף פוזנר היה חתנו של רבי יחזקאל לנדא, הנודע ביהודה'. כל חייו סבל רבי יוסף פוזנר מאשתו, בתו של הנודע ביהודה', שמיררה את חייו, ביזתה אותו בפומבי בכל מיני צורות והציקה לו ללא שיעור.

את סבלו נשא רבי יוסף בדומייה ומעולם לא ראו שהגיב לה על מעשיה כנגדו.

בעת שנפטר רבי יוסף מן העולם,

התאסף קהל רב ללוותו לבית עולמו. הרבנית הייתה את הקהל וביקשה לשאת מספר מילים. במקום מילים פרצו מגרונה יללות חנוקות ובכי מזעזע כל לב. הקהל עמד המום. כל ימי חייה עשתה כל שביכולתה להשפיל ולבזות אותו ועכשיו היא נזכרת לבכות...

"כל ימי הייתי אישה כשרה שעושה רצון בעלה", אמרה הרבנית לפליאת הקהל. "אמנם מיררתי את חיך וביזיתי אותך ללא הרף, אך עכשיו מותר לגלות את הסוד הגדול: בעת שנישאנו ביקשת ממני בתקיעת כף - כיוון שחששת מגאוה והתנשאות בשל הכבוד שחלקו לך כולם - שאבייש אותך בכל הזדמנות, שאציק לך ואבזה אותך בכל מיני מעמדות ולעיני כל. למרות הקושי העצום, שמרתי את פקודתך בנאמנות. כעת מותר לגלות שהיה זה רק בשל רצונך שלא להגיע חלילה לגאוה..."

(במחשבה תחילה)

"ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (יח, יט)

סיפור נורא שמעתי השבוע מאחד מידידי ששמע זאת מבעל המעשה הרה"ח בונים לוי שליט"א מחסידי גור בירושלים. היה זה בימי הרה"ק בעל ה"בית ישראל" מגור זי"ע, כאשר מאן דהו פנה אל ר' בונים לוי שילך ויזכירו לישועה אצל הרבי. הלך ר' בונים הנ"ל, ונכנס לרבי להזכיר את אותו יהודי, אמר לו ה"בית ישראל": "תאמר לאותו יהודי שגיע הנח עם